

A Ilustración en España.

A Ilustración: Unha Moderna Luz para España

A **Ilustración** foi un movemento intelectual que xurdiu en Europa no século XVIII, coñecido como o "Século das Luces". Baseado no poder da **razón** e da **ciencia**, os seus defensores crían na capacidade humana para acadar o progreso e a felicidade. En España, as ideas ilustradas chegaron con certo atraso, pero foron asumidas por unha minoría de intelectuais, como **Feijóo** e **Mayáns**, que buscaban superar o atraso cultural e económico do país.

Estes ilustrados non eran revolucionarios; pola contra, a súa estratexia pasaba por colaborar coa monarquía absoluta para acadar os seus obxectivos. As súas principais propostas de reforma centrábanse en tres eixes:

- **A Crítica Racional:** Os ilustrados criticaban abertamente a sociedade, a economía e a política do seu tempo, sinalando a ignorancia, o atraso técnico e económico, a inxustiza social e os prexuizos. O seu obxectivo non era destruír o sistema, senón reformalo de forma profunda e dende arriba.
- **O Fomento da Educación e a Ciencia:** Para superar o atraso, a educación era a chave. Promoveron a creación de **escolas técnicas** e **academias**, como a Real Academia da Lingua ou a de Historia. A ciencia debía ser "útil", é dicir, orientada a resolver problemas prácticos e a mellorar a produción.
- **A Preocupación Económica:** A economía era un tema central para os ilustrados, que crían que a riqueza dun país era a base do benestar social. Tentaron reformar a agricultura, a industria e o comercio, e para iso fundaron as **Sociedades Económicas de Amigos do País**, que servían como focos de debate e difusión de novas técnicas e ideas.

O Despotismo Ilustrado e as Súas Reformas

A relación entre os ilustrados e a monarquía deu lugar ao **Despotismo Ilustrado**, un modelo político que se resume no lema "**todo para o pobo, pero sen o pobo**". Isto significaba que o monarca, exercendo o seu poder absoluto, debía ser o impulsor de todas as reformas, sen a necesidade de contar coa opinión nin a participación da sociedade.

O máximo expoñente deste modelo foi o reinado de **Carlos III** (1759-1788). O monarca, que xa tiña experiencia de goberno en Nápoles, apoiouse en ministros ilustrados de gran talento como o **Marqués de Esquilache**, o **Conde de Aranda**, **Campomanes** e o **Conde de Floridablanca**. Xuntos, puxeron en marcha un ambicioso programa de reformas en todos os ámbitos:

- **Administración:** Creáronse as **intendencias**, que servían para unificar e facer máis eficiente a administración territorial.
- **Economía:** Tentouse liberalizar o comercio (especialmente o colonial), construíronse **infraestruturas** como canles e estradas, e leváronse a cabo plans de repoboación para revitalizar a agricultura.

- **Sociedade:** Tentouse limitar o poder da Igrexa e dos nobres. O acto máis significativo foi a **expulsión dos xesuítas en 1767**, xa que esta orde tiña unha gran influencia e se opuña a moitas das reformas.

Dificultades e Oposición ás Reformas

A pesares do apoio do rei, as reformas ilustradas atoparon unha forte resistencia, o que limitou o seu alcance e fixo que o proxecto fracasase en gran medida.

- **A Oposición dos Privilexiados:** A nobreza e o clero vían ameazados os seus privilexios e a súa posición social e política. Opúñanse a reformas que, como a liberalización da terra, podían prexudicar as súas rendas e a súa influencia. O **Motín de Esquilache** en 1766, que estalou en Madrid en protesta polas reformas do ministro, amosou o descontento popular, moitas veces alimentado polos estamentos privilexiados.
- **A Debilidade da Burguesía:** A burguesía, que noutros países europeos era a principal impulsora da Ilustración, era aínda moi débil en España. Isto facía que os ilustrados tivesen pouco apoio social para as súas ideas.
- **A Resistencia ao Cambio:** Gran parte da poboación era analfabeta e vivía apegada ás tradicións, o que dificultaba a difusión das ideas ilustradas. As **Sociedades Económicas**, por exemplo, tiñan un alcance moi limitado e non chegaban a influír na maioría da poboación.
- **A Dependencia do Rei:** Ao ser un proxecto que dependía enteiramente da vontade do monarca, os ilustrados non lograron unha transformación profunda da sociedade. Cando Carlos III morreu, o proxecto perdeu o seu principal apoio e as reformas quedaron estancadas.

En definitiva, a Ilustración en España foi un intento de modernización que, a pesar dos seus avances, non conseguiu os obxectivos esperados debido á falta de apoio social e á forte oposición dos sectores máis conservadores. O seu legado, con todo, sentaría as bases para o pensamento liberal que xurdiría no século seguinte.